

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **Mgr. F. K., Ph.D.**, zastoupen Mgr. Radkou Dohnalovou, advokátkou se sídlem Převrátilská 330, Tábor, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, zastoupeno JUDr. Alanem Korbelem, advokátem se sídlem náměstí 14. října 3, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2008, čj. 9 Ca 4/2007 - 43,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobce Mgr. F. K., Ph.D. se včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2008, čj. 9 Ca 4/2007 - 43, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) napadeným rozsudkem ze dne 18. 6. 2008, čj. 9 Ca 4/2007 - 43, zamítl žalobu Mgr. F. K., Ph.D. proti rozhodnutí ministra financí ze dne 30. 10. 2006, čj. 10/99 897/2006-RK, kterým byl zamítnut rozklad žalobce proti rozhodnutí Ministerstva financí ze dne 29. 9. 2006, čj. 22/92219/2006/3341IK-255 a současně potvrzeno toto rozhodnutí o částečném odmítnutí informací, resp. neposkytnutí rozsudků soudů ve věcech žalob proti nabyvatelům majetku úplatně převedeným Fondem dětí a mládeže v „likvidaci“ podle zákona č. 364/2000 Sb., jež nenabýly právní moci. Městský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že žalobce žádostí ze dne 16. 9. 2006 požádal žalované Ministerstvo financí o zaslání kopií všech rozsudků, tedy i nepravomocných, ve věci žalob České republiky-Ministerstva financí proti nabyvatelům majetku ze zrušeného Fondu dětí a mládeže a že žalované Ministerstvo financí dopisem ze dne 29. 9. 2006 žalobci zaslalo pouze dva pravomocné rozsudky Okresního soudu v Českém Krumlově sp. zn. 9 C 327/2004 a Okresního soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 12 C 372/2005 a ve zbytku pak rozhodnutím část žádosti odmítlo (pokud jde o nepravomocné rozsudky). Nepřisvědčil však základní námitce žalobce, že se ustanovení § 11 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění v rozhodné době (dále jen „informační zákon“) nevztahuje na obsah vydaných, byť dosud ještě nepravomocných rozhodnutí soudu, a nebrání tak jejich poskytnutí žadateli o informace. Je tomu

tak proto, že písemná vyhotovení rozsudků jsou vždy výstupem rozhodovací činnosti soudu ohledně projednávané věci. Takovou informací je především výrok soudního rozhodnutí informující účastníky řízení o způsobu, jakým soud ve věci rozhodl. Informací o rozhodovací činnosti jsou však rovněž údaje obsažené v odůvodnění rozhodnutí. V tomto směru lze poukázat na ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. a § 125 odst. 1 tr. ř. Jedná se tedy nepochybně o informace o rozhodovací činnosti soudu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, a tyto informace povinné subjekty nejsou oprávněny žadatelům poskytnout. Toto ustanovení informačního zákona tak brání povinným subjektům v poskytování jakýchkoliv informací o rozhodovací činnosti soudů s jedinou výjimkou, kterou je poskytnutí informací v podobě pravomocných rozsudků. Vůle zákonodárce je zde zřejmá – jiné informace o rozhodovací činnosti soudů než ty, které jsou obsaženy v již pravomocných rozhodnutích povinné subjekty nemohou žadatelům poskytnout. Žalovaný tedy postupoval v souladu se zákonem, pokud žalobci odepřel poskytnout rozsudky soudů vydané ve věcech žalob České republiky-Ministerstva financí proti nabyvatelům majetku zaniklého Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“, úplatně převedeného tímto fondem podle zákona č. 364/2000 Sb., které měl v držení a jež dosud nenabýly právní moci. Posléze odmítl podpůrné argumenty žalobce ohledně veřejnosti vyhlášení rozsudků, neboť „právo na informace a ústavní požadavek veřejného vyhlášení rozsudku představují dva zcela odlišné právní instituty, které nelze zaměňovat“. Existuje totiž i převažující veřejný zájem na ochraně rozhodovací činnosti soudů a zájem účastníků řízení na tom, aby třetím osobám nebyly zpřístupněny údaje týkající se dosud neskončeného soudního řízení.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, která se opírá o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel především namítá, že městský soud nedostatečně rozlišil, které informace ochraňuje před jejich poskytnutím ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona. Městský soud klade zcela nesprávně na jednu roveň pojmy „rozhodovací činnost soudů“ a „obsah již vydaného rozhodnutí ve věci“, ačkoliv se ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona vůbec nevztahuje na obsah již vynesených rozhodnutí. Již před novelou kladl zákonodárce důraz na rozhodování, tj. na činnost soudu, která vede k rozhodnutí, nikoliv na výsledek této činnosti. Citované ustanovení informačního zákona chrání v průběhu řízení shromažďované informace, důkazy, koncepty rozhodnutí, poznámky, názory, zamýšlené postupy soudu atd. Smyslem takto pojímané výluky je jednak garance nestrannosti a nezávislosti soudu, který má vynést rozhodnutí, jednak oproštění soudce od žádostí, které by mohly obcházet či předcházet vynesení rozsudku, resp. procedurální postup směřující k rozhodnutí. Po vynesení rozsudku však činnost soudu končí a cíl výluky je naplněn, resp. není již ohrožen a není proto, co chránit. Výluka se tedy nevztahuje na obsah rozhodnutí soudu, který je naopak, až na výjimky bytostně veřejný, ale pouze na rozhodovací činnost, tj. proces, jež k rozhodnutí vede. Tento výklad omezení základního práva na informace je nepochybně užší, než výklad zastávaný napadeným rozhodnutím, podle něhož se výluka vztahuje i na obsah rozhodnutí soudu. Oprávněnost uvedeného zužujícího výkladu podporuje skutečnost, že jde o interpretaci výjimky z práva, kterou je nutno posuzovat restriktivně. Novela informačního zákona připojila jednoznačnou povinnost zpřístupňovat pravomocné rozsudky. Výsledek této legislativní úpravy není příliš šťastný, neboť výklad a contrario zdánlivě brání poskytování informací o celé škále jiných typů rozhodnutí např. od nepravomocných rozsudků po pravomocná usnesení, rozkazy, apod. Tato formulační nepřesnost však nemůže nic změnit na tom, jak na problematiku publicity soudních rozhodnutí nahlíží právo ústavní. Veřejnost soudních jednání a veřejné vyhlášení rozsudků je ústavním principem, jež nachází odraz v ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Podle tohoto ustanovení má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, přičemž veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Zatímco

z veřejnosti soudního jednání Ústava (potažmo i Evropská úmluva o lidských právech) z pochopitelných důvodů připouští výjimky, v případě veřejného vyhlášení rozsudku jsou oba dokumenty kategorické a žádnou výjimku nepřípouští. O tom, že oba principy jsou „nárožními kvádry“ demokratického právního státu svědčí mnohé nálezy Ústavního soudu uplatňující doktrínu zákazu nepředvídatelných, resp. překvapivých soudních rozhodnutí a principy předvídatelnosti práva a důvěry v něj. Na základě uvedených ústavněprávních východisek je pak zcela absurdní, aby orgán veřejné moci utajoval před veřejností obsahové výsledky činnosti soudu ve sporech, kterých se tento orgán účastnil a které byly veřejně vyhlášeny. Ústavní požadavek veřejného vyhlášení rozsudku nelze chápat jen jako faktické vyhlášení tohoto rozhodnutí v soudní síni, které však mohou zaznamenat jen fyzicky přítomné osoby (toto rozhodnutí se pak v písemném vyhotovení zakládá do spisu a je možné se s ním seznámit jen v režimu nahlížení podle příslušných procesních řádů). Takovou interpretaci zaujímají právě orgány státní správy soudů. Tato forma je sice nepochybně původní a základní, nicméně v éře dynamicky se rozvíjejících informačních technologií mírně řečeno zpátečnická. Veřejný přístup k rozsudkům má nepochybně význam i z hlediska práva na rovné zacházení a na zákaz libovůle. Vyplývá z něj, že strany řízení musí mít stejné možnosti navrhnout a hodnotit důkazy. Kromě toho musí mít stejné možnosti přesvědčovat soud a předkládat mu argumenty na podporu svých stanovisek. To nutně znamená, že musí mít i stejnou možnost přístupu ke zdrojům právní argumentace. Všechna rozhodnutí totiž nejsou obsahem zvláštních sbírek, v nichž by byly publikovány. V tom případě se pak minimálně jedna ze stran nemůže bránit a vyjádřit se k nepublikovanému judikátu na který soud odkazuje. Nelze proto souhlasit s právním názorem vysloveným v napadeném rozhodnutí, podle něhož každý nepravomocný rozsudek je informací, kterou nelze poskytnout, neboť tím by byla zpřístupněna informace o rozhodovací činnosti soudu. Právo na přístup k informacím nelze omezit odkazem na ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona ani tehdy, pokud se požadované informace netýkají rozhodovací činnosti soudu, nýbrž již hotových výsledků této činnosti v podobě obsahu založených písemných vyhotovení rozhodnutí. Stěžovatel z uvedených důvodů proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil kasační stížností napadený rozsudek městského soudu, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalované Ministerstvo financí v písemném vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že napadený rozsudek městského soudu je zcela správný a odpovídá stavu věci a zákonu. Stěžovateli nebyly poskytnuty v souladu s ustanovením § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona kopie nepravomocných rozsudků. Nepravomocné rozsudky soudu totiž mohou být v probíhajícím řízení ještě změněny a nemohou být proto významným pramenem interpretace práva a zdrojem právní argumentace. Nelze ztotožňovat pojem veřejnosti jednání a veřejnosti vyhlášení rozsudku se zveřejňováním rozsudku, jak to činí stěžovatel, protože se jedná o dva zcela odlišné instituty. Právo stěžovatele na informace je také omezeno právem účastníků řízení, aby nebyly dalším osobám zpřístupněny údaje, týkající se dosud neskončeného soudního řízení. Se zřetelem k tomu Ministerstvo financí navrholo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek městského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a jelikož sám neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Ze spisového materiálu vyplývá, že žádostí ze dne 16. 9. 2006 požádal stěžovatel žalovaného o zaslání kopií všech rozsudků ve věci žalob České republiky-Ministerstva financí proti nabyvatelům majetku ze zrušeného Fondu dětí a mládeže s upřesněním, že jde o záležitosti úplatných převodů majetku podle zákona č. 364/2000 Sb., k nimž docházelo úkony likvidátora Fondu dětí a mládeže. Podle záznamu ze dne 20. 9. 2006 bylo téhož dne telefonicky zjištěno

dotazem na stěžovatele, že ten žádá podle informačního zákona o zaslání všech rozsudků, nikoliv jen rozsudků pravomocných. Žalované Ministerstvo financí dopisem ze dne 29. 9. 2006 stěžovateli sdělilo, že mu na základě jeho žádosti zasílá v příloze kopie pravomocného rozsudku Okresního soudu v Českém Krumlově sp. zn. 9 C 327/2004 a pravomocného rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 12 C 372/2005, který byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 22 Co 478/2006, a že ve zbytku žádosti stěžovatele nelze vyhovět. V příloze pak bylo připojeno rozhodnutí ze dne 29. 9. 2006, čj. 22/92219/2006/3341IK-225, kterým Ministerstvo financí část žádosti o poskytnutí informací odmítlo podle ustanovení § 11 odst. 4 a § 15 informačního zákona. Toto ministerstvo uvedlo, že v soudních sporech o určení vlastnictví České republiky k nemovitostem, které byly úplatně převedeny Fondem dětí a mládeže „v likvidaci“, soudy pravomocně rozhodly jen ve dvou případech. Pravomocné rozsudky týkající se těchto věcí již byly stěžovateli zaslány povinným ministerstvem podle citovaného ustanovení § 11 odst. 4 informačního zákona. V ostatních případech je podle tohoto ustanovení vyloučeno poskytnutí informace. Je tomu tak proto, že dosud prvostupňový soud vůbec o žalobách nerozhodl, nebo o nich rozhodl prvostupňový i druhostupňový soud, ale rozsudek odvolacího soudu dosud nebyl doručen a nenabyl tak právní moci, případně prvostupňový rozsudek byl napaden odvoláním, o kterém nerozhodl ještě odvolací soud (Ministerstvo financí v odůvodnění rozhodnutí uvedlo i čísla jednáací šesti rozsudků, které byly v soudních sporech již vydány, ale které dosud nenabýly právní moci). Rozklad stěžovatele proti uvedenému rozhodnutí Ministerstva financí o odmítnutí části žádosti o poskytnutí informací byl rozhodnutím ministra financí ze dne 30. 10. 2006, čj. 10/99 897/2006-RK zamítnut a napadené rozhodnutí potvrzeno. Žaloba stěžovatele proti tomuto rozhodnutí ministra financí pak byla zamítnuta napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze, proti němuž směřuje kasační stížnost.

Podle čl. 17 odst. 1 až 5 Listiny základních práv a svobod právo na informace je zaručeno a každý má právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu; cenzura je nepřipustná. Právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. Jde tak o jeden z případů výhrady zákona ve smyslu čl. 4 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož mohou být meze základních práv a svobod upraveny pouze zákonem a navíc jen za podmínek stanovených samotnou Listinou základních práv a svobod (omezení tohoto práva proto nemůže být provedeno podzákonným právním předpisem). Jako výkladové pravidlo pro zákonem stanovená omezení základních práv a svobod platí podle čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a že taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Informační zákon v ustanovení § 11 odst. 4 stanoví, právě ve vztahu k vymezení oblastí pod písm. a) až e), že ustanovení zvláštních zákonů o poskytování informací v uvedených oblastech nejsou dotčena (s odkazem např. na ustanovení § 8a trestního řádu). Je tedy nutno lišit právo na informace, kde není třeba prokazovat jakýkoliv právní zájem, jako jedno ze základních lidských práv, které je odrazem principu veřejné kontroly fungování státu v demokratické společnosti (a omezení zákonem nastavená pro výkon tohoto práva), a právo nahlížet do spisu, jako jedno ze základních procesních práv účastníka konkrétního řízení, jehož účelem je např. garantovat v trestním řízení právo na obhajobu a zajistit rovnost zbraní v konkrétním procesu, které v odůvodněných případech může být přiznáno individuálně i jiným osobám, jež prokáží právní zájem nebo vážný důvod. Ani jedno z těchto práv není neomezené, při výkladu omezení je nutno vycházet i ze vzájemné souvislosti obou úprav a z podstaty a smyslu jejich zakotvení (k tomu srov. např. nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 28/04).

Nejvyšší správní soud nesouhlasí se zásadní výtkou stěžovatele, že městský soud dostatečně nerozlišil, které informace ochraňuje ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona a že při výkladu tohoto ustanovení informačního zákona, jež je výjimkou z práva na informace, nepostupoval restriktivním způsobem.

Podle ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, ve znění účinném v rozhodné době, povinné subjekty dále neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků.

Neposkytnutí požadované informace povinným subjektem (Ministerstvem financí) - tj. zaslání nepravomocných rozsudků soudů ve sporech jím vedených - bylo v daném případě odůvodněno žalovaným správním orgánem odkazem na ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, které vylučuje poskytnutí informace o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků. Žalovaný pod pojem „rozhodovací činnost soudu“, užitý v zákonem stanoveném omezení přístupu k informacím [§ 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona], podřadil veškerou činnost soudu související s projednáním konkrétní právní věci od podání návrhu až po samotný výsledek rozhodovací činnosti, tj. rozhodnutí ve věci samé, resp. jeho písemné vyhotovení, jež je pravomocné. Městský soud pak v napadeném rozsudku především dovodil, že písemná vyhotovení rozsudků – tedy i výrok soudního rozhodnutí a jeho odůvodnění, resp. údaje v nich uvedené - jsou vždy výstupem rozhodovací činnosti soudu ohledně projednávané věci a že se tedy nepochybně jedná o informace o rozhodovací činnosti soudu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, které povinné subjekty nejsou oprávněny žadatelům o tyto informace poskytnout (s výjimkou pravomocných rozsudků).

Nejvyšší správní soud proto považuje za nejpodstatnější vymezení pojmu „rozhodovací činnost soudu“ ve smyslu ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, od něhož se pak nutně odvíjí poskytnutí či neposkytnutí informace povinným subjektem.

Podle ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, ve znění účinném do 22. 3. 2006 platilo, že „povinné subjekty dále neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů“. Jelikož „rozhodovací činnost soudů“, je pojmem obecným, který nebyl v zákoně konkrétně vymezen, judikatura přistupovala k výkladu tohoto pojmu nejednotně. Tak např. Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 29. 12. 2006, čj. 11 Ca 163/2005 - 30, vyslovil, že „I. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, se nevztahuje na poskytování informací podle občanského soudního řádu. Zákon o svobodném přístupu k informacím vylučuje povinnost soudů poskytovat informace o rozhodovací činnosti soudu, neboť informování o rozhodovací činnosti soudu upravují zvláštní zákony. II. Poskytování informací o rozsudku jakožto výsledku soudního řízení a podmínky jeho veřejného vyhlášení představují dva zcela odlišné právní instituty; ze samotného veřejného vyhlášení rozhodnutí soudu nelze dovést právo kohokoliv na zaslání písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí“. V tomto případě šlo o žádost o poskytnutí informace ze dne 17. 2. 2005, kterou bylo požadováno zaslání textu rozsudku Krajského soudu v Praze v občanskoprávní věci. Krajský soud dne 22. 2. 2005 a Ministerstvo spravedlnosti dne 30. 3. 2005 této žádosti nevyhověly a Městský soud v Praze zamítavým rozsudkem mimo jiné dovodil, že „rozsudek je právě výsledkem provedení soudního řízení a vyjádřením rozhodovací činnosti soudu“. Naproti tomu jiný senát Městského soudu v Praze v rozsudku ze dne 23. 2. 2007, čj. 10 Ca 144/2005 - 37, který byl uveřejněn pod č. 1270/2007 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, zaujal právní názor, že: „Požadavek na poskytnutí anonymizovaných pravomocných rozsudků ve věcech určitého druhu nemůže být odmítnut obecně s tím, že jde o informace o „rozhodovací činnosti soudů“ ve smyslu § 11 odst. 4 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,

neboť takový výklad tohoto pojmu je výkladem nepřipustně rozšiřujícím. Vždy je nutno jednoznačně zjistit nezbytnost a konkrétní důvod vedoucí k omezení práva na takovouto informaci a posoudit, zda by omezením tohoto práva nedošlo k nepřiměřenému ohrožení zájmů chráněných jinými předpisy či zásahu do práv jiných osob. V tomto smyslu zavazuje povinné subjekty § 12 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.“ Městský soud v tomto rozsudku dovodil - pokud jde o výklad pojmu „rozhodovací činnost soudu“ v ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona - že stanovená procesní pravidla vedení sporu a rozhodování soudu jsou jen do určité fáze nastavena tak, že omezují vstup veřejnosti do procesu v jeho průběhu, i vstup do vlastního rozhodování (porada senátu). Samo jednání před soudem je však ústní a veřejné (výjimky stanoví zákon) a rozsudek se vyhlašuje vždy veřejně (čl. 96 Ústavy), přičemž zásada veřejnosti a ústnosti jednání je považována za jeden z principů sloužících zachování práva na spravedlivý a nestranný proces a výjimky (důvody vyloučení veřejnosti) jsou stanoveny rovněž proto, aby byla zajištěna ochrana práv a zájmů jiných osob nebo zájmů chráněných státem. V tomto případě šlo o žádost o poskytnutí informace ze dne 10. 1. 2005, kterou byla požadována informace o počtu projednávaných správních žalob podaných v souvislosti s informačním zákonem, dále o počtu sporů skončených soudním rozhodnutím a zaslání spisových značek a kopií všech soudních rozhodnutí, kdy ve věci bylo již rozhodnuto. Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodnutím ze dne 18. 1. 2005 ve spojení s rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. 2. 2005 žádosti zčásti nevyhověl a Městský soud v Praze posléze zrušil rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud nesouhlasil s tím, že Ministerstvo spravedlnosti podřadilo pod pojem „rozhodovací činnost soudu“ veškerou činnost soudu související s projednáním konkrétní právní věci od podání návrhu a jeho evidenci pod spisovou značku až po samotný výsledek rozhodovací činnosti, tj. rozhodnutí ve věci samé, resp. jeho písemné vyhotovení, které je pravomocné.

Dne 23. 3. 2006 nabylo účinnosti ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, ve znění účinném v rozhodné době, podle něhož povinné subjekty neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků.

Novela informačního zákona (zákon č. 61/2006 Sb.) připojila k textu původního ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona („povinné subjekty dále neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů“) povinným subjektům s účinností od 23. 3. 2006 jednoznačnou povinnost, a to zpřístupňovat pravomocné rozsudky. Nejde však o bezvýznamné upřesnění ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona jen v tom směru, že povinné subjekty musí zpřístupnit pravomocné rozsudky soudů. Tato novela má závažné důsledky i pro vymezení pojmu „rozhodovací činnost soudů“ ve vztahu k rozsahu informační povinnosti příslušných subjektů.

Písemná vyhotovení rozsudků jsou vždy výstupem rozhodovací činnosti soudů, nesoucí nutně informace o této jejich činnosti v konkrétní věci (výrok i odůvodnění rozsudku). Za rozhodovací činnost ve smyslu ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona je proto třeba považovat nejen postup soudů v řízení a jejich úkony směřující ke zjištění skutkového stavu věci a k jeho právnímu posouzení, ale i vlastní rozhodování soudů, resp. rozhodnutí ve věci samé. Z dikce „povinné subjekty dále neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků“ pak vyplývá, že pravomocné rozsudky, resp. výsledky rozhodovací činnosti soudů ve formě pravomocných rozsudků, jsou jako výjimky z této činnosti přímo ze zákona nutnou součástí rozhodovací činnosti soudů (do rozhodovací činnosti soudů tedy již pojmově patří pravomocné rozsudky). Pokud pak jde o rozsudky nepravomocné, nutno i zde dojít k závěru, že do rozhodovací činnosti soudů je třeba pojmout i tyto rozsudky (jsou-li pravomocné rozsudky rozhodovací činností soudů, není jediný důvod, aby touto činností nebyly též rozsudky nepravomocné, ba naopak). Ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního

zákona jednoznačně brání povinným subjektům v poskytování jakýchkoliv informací o rozhodovací činnosti soudů (s výjimkou poskytnutí informací v podobě pravomocných rozsudků). Tím spíše pak ustanovení tohoto zákona brání poskytování informací o rozhodovací činnosti soudů v podobě rozsudků, které dosud nenabýly právní moci. Je tomu tak proto, že pokud jsou předmětem zákonné výluky informace o rozhodovací činnosti soudů jako takové (s výjimkou pravomocných rozsudků), nelze poskytovat ani informace o této činnosti zakotvené v rozsudcích nepravomocných (argumentum a contrario, kterým se odhaluje smysl právní normy podle pravidel formální logiky). Tento závěr je logický nejen z toho důvodu, že tyto rozsudky mohou v některých případech doznat v důsledku jejich přezkumu podstatných změn, ale může zde existovat i výrazný zájem účastníků řízení na tom, aby nebyly zpřístupněny údaje týkající se dosud pravomocně neskončeného soudního řízení (je proto třeba sledovat i ochranu práv stran sporu). Z díkce ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, ve znění účinném od 23. 3. 2006, které je v tomto případě nutno aplikovat, tudíž vyplývá, že pod pojem „informace o rozhodovací činnosti soudů“ je nutno podřadit nejen informace o pravomocných rozsudcích, ale tím spíše informace o rozsudcích nepravomocných. Žalovaný tedy postupoval v souladu se zákonem, pokud stěžovateli odepřel poskytnout rozsudky soudů vydané ve věcech žalob České republiky-Ministerstva financí proti nabyvatelům majetku zaniklého Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“, úplatně převedeného tímto fondem podle zákona č. 364/2000 Sb., které měl dosud v držení a jež dosud nenabýly právní moci.

Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší vynášet zásadní soudy o tom, zda úprava ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, ve znění účinném od 23. 3. 2006, je šťastná či nikoliv, konstatuje však, že není v rozporu s právem na informace, garantovaným ústavním pořádkem, zejména čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod. Citované ustanovení garantuje právo na informace v přiměřeném rozsahu a v mezích zákona. Omezení tohoto práva u dosud nepravomocných rozsudků z tohoto rámce a z důvodů dále rozvinutých v tomto rozsudku nevybočuje. Z výše uvedených důvodů proto nemůže souhlasit se stížným bodem, v němž stěžovatel namítá, že městský soud klade zcela nesprávně na jednu roveň pojmy „rozhodovací činnost soudů“ a „obsah již vydaného rozhodnutí ve věci“, ačkoliv se ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona podle stěžovatele vůbec nevztahuje na obsah již vynesených rozhodnutí, a dotýká se jen činnosti soudu, jež vede k rozhodnutí (tedy toliko na v průběhu řízení shromažďované informace, důkazy, koncepty rozhodnutí, poznámky, názory, zamýšlené postupy soudu atd.). Městský soud právem zdůraznil, že vůle zákonodárce je v tomto směru zřejmá – jiné informace o rozhodovací činnosti soudů než ty, které jsou obsaženy v již pravomocných rozhodnutích povinné subjekty nemohou žadatelům poskytnout. Zde je třeba znovu zdůraznit již vyslovený závěr, že ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona pojímá pravomocné rozsudky jako nedílnou součást rozhodovací činnosti soudů, a již z tohoto důvodu je lichá výtka stěžovatele, že městský soud klade nesprávně na jednu roveň pojmy „rozhodovací činnost soudů“ a „obsah již vydaného rozhodnutí ve věci“.

Omezení práva na informace o rozhodovací činnosti soudů není tak v principu založeno na odmítnutí přístupu veřejnosti k jakýmkoliv informacím o rozhodovací činnosti soudů (srov. poskytnutí informace v podobě pravomocných rozsudků). Toto omezení je limitováno požadavkem nezasahovat v průběhu procesu - v zájmu objektivitě a nestrannosti posouzení každé věci - do vlastní rozhodovací činnosti soudu (včetně rozhodovací činnosti ve formě nepravomocných rozsudků), a dále je limitováno i nezbytnými opatřeními v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci (čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Výkon svobody projevu a práva na informace může být tedy omezen zákonem mj. i v zájmu zachování autority a nestrannosti soudní moci. V jednom

z rozsudků Evropského soudu pro lidská práva k čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (rozsudek ve věci Sunday Times z roku 1978) se uvádí, že „spojení zachování autority a nestrannosti soudní moci neznamená pouze zachování veřejné autority ve schopnost justičního mechanismu rozhodovat o zákonných právech a závazcích a urovnat spory, ale zahrnuje též ochranu práv stran (sporu).“

Nejvyšší správní soud nesouhlasí ani s argumenty stěžovatele, jež mají podporovat jeho názory na problematiku publicity soudních rozhodnutí, který s odkazem na ústavněprávní východiska dovozuje, že je zcela absurdní, aby orgán veřejné moci utajoval před veřejností obsahové výsledky činnosti soudů ve sporech, kterých se tento orgán účastnil a v nichž byla rozhodnutí již vyhlášena.

Namítá-li stěžovatel obdobnost podmínek poskytování informací o rozsudku jako výsledku soudního řízení s podmínkami jeho veřejného vyhlášení, jde o dva zcela odlišné právní instituty, které nelze vykládat způsobem, z něhož dovozuje povinnost požadovanou informaci poskytnout. Ze samotné skutečnosti veřejného vyhlášení rozhodnutí soudu nelze dovodit právo kohokoliv na zaslání písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí, když zákon o informacích výslovně stanoví v § 11 odstavec 4 písmeno b) informačního zákona, že povinný subjekt neposkytne informaci o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků. Z uvedeného ustanovení přitom nevyplývá, že by se citovaný zákon týkal jen situace, kdy by mohlo dojít k ohrožení soudního řízení, neboť rozsudek je právě výsledkem provedeného soudního řízení a vyjádřením rozhodovací činnosti soudu.

Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit ani námitce stěžovatele spočívající v tom, že pokud všechna soudní rozhodnutí (pravomocná i nepravomocná) nejsou obsahem zvláštních sbírek, v nichž by byly publikovány (ačkoliv jsou významným pramenem interpretace práva, zdrojem právní argumentace a okolností zvyšující právní povědomí občanů), minimálně jedna ze stran se tak nemůže bránit a vyjádřit se např. k nepublikovanému judikátu, na který soud odkazuje.

V případě této námítky stěžovatel nepřipustným způsobem zaměňuje právo na poskytnutí informace o rozhodovací činnosti soudu s uveřejňováním soudních rozhodnutí (judikaturou), které uvádí toliko zkrácené a v připomínkovém řízení upravené a anonymizované verze soudních rozhodnutí bez jakýchkoliv konkrétních údajů, týkajících se účastníků řízení. Nepravomocné rozsudky soudu mohou být v probíhajícím řízení ještě změněny a nemohou být proto bez dalšího významným pramenem interpretace práva a zdrojem právní argumentace. Ostatně i velmi nutné informace o nepublikovaném judikátu, na který soud případně odkazuje, lze získat i v rámci nahlížení do spisu, má-li účastník vážný důvod a není-li to v rozporu s právy nebo právy chráněnými zájmy jiných účastníků (srov. např. ustanovení § 45 odst. 2 s. ř. s.). Případný střet práva na informace s jiným základním lidským právem, např. na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je nutno vzhledem ke konkrétnímu případu řešit v tom směru, kterému z těchto práv v dané konkrétní věci má být dána přednost (k tomu blíže nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 154/97). Městský soud také velmi správně poukazuje na to, že existuje i převažující veřejný zájem na ochraně rozhodovací činnosti soudů a zájem účastníků řízení na tom, aby třetím osobám nebyly zpřístupněny údaje týkající se dosud neskončeného soudního řízení, které zřetelně převažují na soukromém zájmu jednotlivce na seznámení se s právními argumenty obsaženými v nepravomocných soudních rozhodnutích.

Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů zamítl pro nedůvodnost kasační stížnost stěžovatele směřující proti napadenému rozsudku městského soudu (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 7 s. ř. s., za použití ustanovení § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch a nemá tak právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému správnímu orgánu nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení, byť byl zastoupen advokátem. Kasační soud přihlédl k tomu, že žalovaný je významným ústředním orgánem státní správy, který má řadu kvalifikovaných zaměstnanců, včetně právních útvarů a také úředníků, kteří se sami podíleli na koncipování napadeného rozhodnutí. Lze proto od něj právem očekávat, že v řízení o kasační stížnosti bude také své rozhodnutí schopen kvalifikovaně hájit na soudě; tuto povinnost považuje kasační soud za integrální součást řádného výkonu státní správy. Pokud tak žalovaný správní orgán neučinil a zjednal si zastoupení advokátem, shledal v tom Nejvyšší správní soud důvody hodné zvláštního zřetele, postačující k tomu, aby náhrada nákladů řízení nebyla přiznána úspěšnému účastníkovi řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2009

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu